

vergadering **C28**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 14 oktober 2021

Vlaams
Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de studie van de Bond Beter Leefmilieu over de klimaatneutraliteit van de Vlaamse industrie – 139 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de simulatie van de milieubeweging voor een klimaattransitie van de Vlaamse industrie – 200 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbevelingen van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen met betrekking tot de Sustainable Development Goals – 159 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Vlaamse innovatieve starterssteun – 160 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid – 164 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het voorbereiden van jonge onderzoekers op de arbeidsmarkt – 185 (2021-2022)	19
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de analyse van VDAB van de vacatures in Vlaanderen – 150 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verwachtingen van werkgevers ten aanzien van sollicitanten – 192 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de interprovinciale arbeidsmobiliteit – 62 (2021-2022)	26

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de invloed van corona op arbeidsmarkttransities – 64 (2021-2022)	29
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de STEM-agenda 2030 – 173 (2021-2022)	30

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de studie van de Bond Beter Leefmilieu over de klimaatneutraliteit van de Vlaamse industrie – 139 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de simulatie van de milieubeweging voor een klimaattransitie van de Vlaamse industrie – 200 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik stel deze vraag naar aanleiding van een studie van Bond Beter Leefmilieu (BBL) over de klimaatneutraliteit van de Vlaamse industrie.

In november 2020 kwam de studie 'Naar een koolstofcirculaire en CO₂-arme Vlaamse industrie' uit, die door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) in samenwerking met Deloitte, Climact, de Vrije Universiteit Brussel (VUB) en Antwerp Management School (AMS) werd uitgewerkt. Deze roadmapstudie maakte een denkoefening en diepteanalyse over de mogelijke paden voor een industriële transitie met significante emissiereducties tegen 2050. U plant op basis van onder meer die studie ook dit najaar uw industriestrategie te presenteren. Dat is toch wat ons is gemeld.

Nu heeft BBL op basis van deze roadmap een alternatieve studie uitgebracht op basis van hetzelfde model, het MIX-model in de VLAIO-studie, maar met enkele andere assumpties. Deze gewijzigde assumpties moeten toelaten een sterkere CO₂-reductie te realiseren, meer bepaald 95 procent in plaats van 86 procent.

De BBL-studie vertrekt niet van het uitgangspunt dat bestaande waardeketens moeten worden beschermd, maar uitsluitend van het uitgangspunt om de doelstellingen uit het Parijsakkoord te behalen. Dit leidt tot een aantal veranderingen in de assumpties die het model onderbouwen: een sterkere groei van de circulariteit, een minder grote investering en afhankelijkheid van 'carbon capture', een hoger aandeel elektrificatie in de sectoren met laagtemperatuurwarmte, en een uitfasering van de raffinaderijen tegen 2040. Dat is een bijzonder scherpe timing.

Op het vlak van investeringen komt de BBL-studie tot de conclusie dat de verwachte investeringen potentieel lager liggen: 12 tot 13 miljard euro ten opzichte van 12 tot 17 miljard euro in de VLAIO-studie. Het verschil ligt vooral in de mindere investeringen in 'carbon capture', waar het VLAIO-model meer afhankelijk van is. Om die assumpties werkelijkheid te laten worden, doet BBL een hele resem aanbevelingen op het vlak van governance, beleid, infrastructuur, financiering en sociale rechtvaardigheid. Die roepen natuurlijk een aantal vragen op.

Minister, wat waren de bevindingen van de stuurgroep en de stakeholdersgroep, waar ook BBL bij zit – en dat is natuurlijk een beetje vreemd aan heel dit verhaal – over de VLAIO-studie? Wat zijn uw bevindingen over de aanbevelingen van BBL?

Bij de Septemberverklaring kondigde u al aan in te zetten op een vergroening van het ondersteuningsinstrumentarium. Op welke manier worden bedrijven ondersteund in hun transitie naar een koolstofarme industrie? Binnen welke termijn stelt u dat voorop?

U gaat voor een industrieel transitieprogramma; eerder had u het over een vijfjarenprogramma. Wanneer ziet u dit af te ronden? Met welke stakeholders wordt dit verder uitgewerkt?

Binnen dat transitieprogramma zullen er verplichtingen gesteld worden. Dit behelst overleg met uw collega van Omgeving. Hoe ziet u die samenwerking met het Departement Omgeving in dezen? Wat is hun inbreng in het verhaal?

Om een en ander te financieren is Europa bijzonder belangrijk. Op welke manier kunnen we de diverse Europese fondsen hier inzetten?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik heb een gelijkaardige vraag. Ook ik heb de studie van BBL bekeken. We hebben al eerder vragen gesteld over de studie, waar ook collega Bothuyne naar verwees, van Deloitte en partners in opdracht van VLAIO: 'Naar een koolstofcirculaire en CO₂-arme Vlaamse industrie'. U bereidt nu een decretaal kader voor door een aanpassing van het decreet Wetenschaps- en Innovatiebeleid. En in het verlengde daarvan zou u werk maken van een Vlaams programma voor de industriële klimaattransitie, dat in de toekomst om de vijf jaar zou worden geactualiseerd.

Op 4 oktober 2021 stelde Bond Beter Leefmilieu een nieuwe studie voor, gemaakt door Climact, om te komen tot een klimaatneutrale Vlaamse industrie. Ze mochten van VLAIO het model gebruiken dat voor het rapport van Deloitte en partners gebruikt werd. Minister, dat is een beslissing die ik zeer kan waarderen: het maakt een open democratisch debat over de wijze waarop de industriële transitie kan gebeuren, concreet mogelijk. BBL ging daarbij wel uit van andere assumpties, bijvoorbeeld van een grotere materiaalefficiëntie en een nog sterkere inzet op een circulaire economie, een hoger aandeel elektrificatie en een lagere afhankelijkheid van CO₂-afvang en biomassa. Tot slot rekenden ze op een uitfasering van de klassieke olieraffinaderijen tegen 2040 ten gevolge van de transitie in de transportsector.

Nu bleek dat het BBL-scenario verrassend goed scoorde ten opzichte van het het MIX-scenario, de oorspronkelijke modellering van Deloitte en partners. Het BBL-scenario komt uit op een emissiereductie van 95,2 procent tegen 2050, wat toch wel fors meer is dan het meest ambitieuze scenario uit de VLAIO-studie, en vermindert de nood aan energie. Bovendien slaagt het BBL-scenario erin om voor elke industriële sector –chemie, staal, papier, voeding enzovoort –sterkere emissiereducties te verwezenlijken. Dat lukt door nieuwe technologieën toe te passen, maar ook door maatregelen aan de vraagzijde te nemen in het kader van een meer circulaire economie. De industrie kan haar uitstootreductie bovendien behalen met een veel lagere afhankelijkheid van koolstofafvang – 2,5 miljoen ton in vergelijking met 12 miljoen ton –, een techniek die op dit moment duur en nog te onbetrouwbaar is. Men vermijdt ook fossiele lock-ins door uit te gaan van een sneller uitdoofscenario voor olieraffinaderijen en hoogovens die CO₂ opvangen.

Minister, ik heb hierbij de volgende vragen, die in de lijn liggen van de vragen van collega Bothuyne.

Wanneer mogen we uw decretaal kader en eerste vijfjarenprogramma voor de klimaattransitie van de industrie verwachten?

U zou de oprichting overwegen van een permanent overlegorgaan met de industriële partners om het industrieel transitieprogramma concreet in te vullen. Wordt er ook aan gedacht om de werknemersorganisaties en de milieubeweging als volwaardige stakeholders daarbij te betrekken?

Zult u bij de opmaak van uw eerste vijfjarenprogramma enkel rekening houden met het eerste rapport van VLAIO, of zult u ook de simulatie opgemaakt door de Vlaamse milieubeweging meenemen in uw afwegingen, zeker aangezien het model van BBL op het vlak van uitstoot van broeikasgassen en energieverbruik beduidend beter scoort en ook sneller tot de gewenste reductie van broeikasgassen komt?

Zult u nader bekijken of een transitie mogelijk en wenselijk is waarbij Vlaanderen minder afhankelijk is van nieuwe grondstoffen en van dure technieken om CO₂ af te vangen?

De milieubeweging gaat ervan uit dat de raffinage van fossiele brandstoffen niet compatibel is met een doelstelling van klimaatneutraliteit. BBL acht de omschakeling van deze installaties naar alternatieven zoals synthetisch methanol, biobrandstoffen of de productie van synthetische ammoniak niet evident. Deelt u deze mening of voorziet u steun voor investeringen in een reconversie van de olieraffinerijen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is goed om een stand van zaken te geven. De resultaten van de VLAIO-studie zijn gepubliceerd op 10 november 2020, zoals u weet. Het gaat over vijf lijvige deelrapporten en een samenvatting voor het brede publiek. Alle deelrapporten zijn zeer intensief besproken met de stuurgroep. VLAIO heeft daar gemikt op een consensus, omdat het essentieel is dat de industriële partners de conclusies steunen.

De stakeholdergroep werd in twee vergaderingen vrij gedetailleerd op de hoogte gehouden van de stand van zaken, maar over de finale deelrapporten is er geen groot stakeholderoverleg geweest vanwege de vertraging door corona. VLAIO en het consortium rond Deloitte hebben in de zomer van vorig jaar wel nog onder andere met BBL bilateraal overlegd.

Verschillende elementen uit het rapport van BBL van juni vorig jaar, met tien beleidsaanbevelingen, zijn op bepaalde manier terug te vinden in het deelrapport over het flankerend beleid. Anderzijds had BBL van in het begin kritiek op een aantal aannames. Daarover is er nooit consensus geweest. VLAIO heeft dit voorjaar met mijn zegen toestemming gegeven aan BBL om de aannames van BBL door te rekenen op het rekenmodel dat in de VLAIO-studie is gebruikt. Waarom is dat? Collega Rzoska heeft ernaar verwezen: je kunt het principieel over bepaalde aannames oneens zijn. Maar als je discussieert over het rekenmodel, organiseer je de miserie. Dat wil ik in dit dossier echt niet, want ik wil hetzelfde doel bereiken als de anderen: wij willen naar de CO₂-neutraliteit. De vraag is: wat zijn je premisses en hoe doe je dat? Daarover kun je discussiëren, maar dan het best op basis van hetzelfde rekenmodel. Het zijn de resultaten van de aannames of van het onderzoek van de BBL die nu in het debat zijn gebracht.

Ik heb de inbreng van BBL verwelkomd. Ik meen dat ook. BBL heeft een maatschappelijke taak als uitdager voor vooruitstrevende ambities en scenario's. Het is voor het debat altijd zinvoller als zo'n alternatieve aannames en trajecten helder zijn geformuleerd, met een vergelijkbare simulatietool.

Ik wil ook opmerken dat de beide studies meer gelijkenissen dan verschillen vertonen en dat beide studies dezelfde doelstelling hebben: een doorkijk naar 2050, opdat we als overheid de juiste maatregelen op korte en op middellange termijn treffen. Er is een belangrijk verschil: de gesimuleerde scenario's van de VLAIO-studie werden vooraf gevalideerd door de bedrijfswereld, wat indicaties geeft naar uitvoerbaarheid in een economische context.

De BBL-studie vertrekt van een aantal principiële aannames, zoals een volledige uitfasering van de raffinagesector tegen 2040. Het is natuurlijk logisch dat de CO₂-uitstoot en het energieverbruik lager uitkomen als je een hele sector schrapt en vervangt door import van nafta en LPG. Het is voor iedereen duidelijk, collega's, dat een status quo inzake raffinage van fossiele brandstoffen geen optie is, maar sociaal-economisch en technisch is hetgeen BBL naar voor schuift, heel straf top-down als uitgangspunt. Dat wordt expliciet niet door de bedrijfswereld gesteund. Ik sluit op voorhand reconversie naar alternatieve brandstoffen niet uit, u moet me

niet verkeerd begrijpen, maar we zijn niet gestart vanuit het schrappen van een volledige sector. Dat is eigenlijk het grootste verschil.

De aannames van BBL naar onder andere nog meer circulariteit en elektrificatie moeten we nu aftoetsen op haalbaarheid. Op korte en middellange termijn zijn de noodzakelijke vervolgstappen alvast bijkomend onderzoek naar nieuwe technologieën om circulariteit, chemische recyclage enzovoort te bekijken, en dat komt zeker in de strategie. In die zin vind ik het onderzoek van BBL ook wel waardevol. Dat is het antwoord op de eerste reeks van vragen.

De tweede reeks van vragen gaat over de stand van zaken van het decreet. Op dit ogenblik, collega's, is het decreet 'in wording'. We moeten de procedures volgen voor de goedkeuring van het decreetale kader. Straks volgt – hopelijk – een tweede goedkeuring door de regering en dan kan het naar de Raad van State voor advies. Het zit dus eigenlijk al in de pijplijn. Momenteel kan ik dus al wat dingen zeggen die in de memorie van toelichting bij dat decreet staan. Maar weet, collega's, dat het debat daarover hier nog zal gevoerd worden, omdat het decreet sowieso naar dit parlement komt.

Het decreet wil de governance rond de industriële klimaattransitie verankeren. Het is de bedoeling dat er telkens in het eerste jaar van een legislatuur door de regering een industrieel transitieprogramma wordt voorgelegd aan het parlement, dat ook draagvlak heeft. De eerste keer zitten we uiteraard met een aparte timing, met een programma van minder dan vijf jaar, omdat ik nu toevallig al halfweg de legislatuur zit. In het ideale geval had ik het programma eigenlijk willen voorstellen samen met de discussies over het decreet. Maar dat is net niet haalbaar. We kunnen ons al wat baseren op het werk van de VLAIO-studie, maar het decreet voorziet ook een breed maatschappelijk advies en overleg. Dat vraagt tijd. Het is ook de eerste keer. Ik kan me niet permitteren om het de eerste keer niet goed te doen.

Het decreet voorziet in de oprichting van een permanent overlegorgaan. Volgens de memorie is het de bedoeling dat hierin de industriële partners vertegenwoordigd zijn, samen met werkgevers en werknemers uit de betrokken industriële sectoren, de rechtstreeks betrokken Vlaamse departementen – dat zijn het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Departement Omgeving –, het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) en VLAIO en ook de beheerders van het Moonshotprogramma.

Daarnaast kunnen er ook specifieke groepen worden samengeroepen met een bredere samenstelling van experts uit de industrie, de onderzoeksorganisaties en andere stakeholders, in functie van het thema van de werkgroep. Naast het permanent overlegorgaan zijn er ook klankbordgroepen met alle relevante stakeholders, waarmee we ook de stand van zaken zullen bespreken, en dan zullen uiteraard ook bilaterale contacten, zoals de studie van BBL, altijd belangrijk geacht worden.

De procedures voor de goedkeuring van het decreetaal kader worden dus gevolgd, zoals ik al zei. Het decreet moet dus nog naar het parlement komen.

Dan had collega Bothuyne een vraag over samenwerking en ondersteuning. Het aanpakken van de klimaattransitie is een uitdaging die verschillende beleidsdomeinen overschrijdt. Daarom zitten ook het VEKA en het Departement Omgeving mee in het permanent overlegorgaan. Het gaat immers niet alleen over samenwerking rond verplichtingen, maar ook over een eenduidige visie op infrastructuur, steunmaatregelen enzovoort. Een Vlaams transitieprogramma kan maar succesvol zijn als er ook beleidsdomeinoverschrijdend wordt samengewerkt, maar je moet ook samenwerken met de federale overheid en met de Europese Commissie. Het project stopt niet aan de grenzen van Vlaanderen.

We proberen dus via dit permanent overlegorgaan een overzicht en focus te houden op de industriële klimaattransitie, waarbij we ook voeling willen houden met andere specifieke beleidsprogramma, zonder in hun vaarwater te komen. Ik denk maar aan het innovatiebeleid, de circulaire economie, de bio-economie. Die houden hun eigen programma's, maar we moeten wel weten wat daar gebeurt omdat sommige zaken ook een grote impact hebben op het industriële.

Die samenwerking is recent al eens getest in het kader van het strategisch investeringsproject rond Direct Reduced Iron (DRI) bij ArcelorMittal, waar we – we hebben er vorige week over gediscussieerd, collega's – met de drie federale en de drie Vlaamse beleidsdomeinen goed samenwerken.

De Europese fondsen, mijnheer Bothuynne, vormen een zeer geschikt middel om technologische oplossingen te ontwikkelen en investeringen te cofinancieren. Het biedt hefboven tot middelen waar we in Vlaanderen anders moeilijk aan geraken, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Duitsland.

Het aanbod van de Europese ondersteuningsinstrumenten is groot en divers. Het is daarom moeilijk om één enkele aanpak naar voren te schuiven. Een goede kennis van het aanbod is een voorwaarde om de Vlaamse bedrijven te kunnen ondersteunen, hoewel die zich uiteraard ook op eigen initiatief actief informeren.

Voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) is er het Europese programma Horizon Europe. Voor investeringssubsidies is er het ETS-Innovatiefonds (emissions trading scheme). Er is ook het LIFE-programma (financieringsinstrument van de Europese Unie voor de bescherming van het milieu), dat onder andere steun geeft aan demonstratieprojecten en het CEF-programma (Connecting Europe Facility) voor grensoverschrijdende open infrastructuur. Ten slotte is er voor financiering het kanaal van de Europese Investeringsbank (EIB).

Mijn administratie probeert op dat vlak, samen met de collega's van Omgeving, zoveel mogelijk via één loket de bedrijven en onderzoeksinstellingen te begeleiden met hun dossiers, zodat ze niet telkens bij 27 instanties moeten aankloppen.

Dan blijft er nog de vraag over de vergroening van het ondersteuningsinstrumentarium, aangekondigd in de Septemberverslaging. Ik moet u niet uitleggen, collega Bothuynne, dat we verschillende steuninstrumenten hebben voor bedrijven om hen te stimuleren tot milieuvriendelijke investeringen, zoals de Ecologiepremie (EP-PLUS) en de Strategische ecologiesteun (STRES). Daarnaast hebben we ook het compensatiesysteem voor de bedrijven die gevoelig zijn voor concurrentievervalsing vanwege de EU-emissiehandel, een formule die momenteel in revisie is wegens nieuwe EU-richtsnoeren. We hebben ook verschillende pakketten rond O&O-steun. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Er is inderdaad wat lawaai in de zaal. Ik probeer me te concentreren. Het ligt misschien aan de verjaardagstaart van collega Vanryckeghem, die misschien in aantocht is.

Welnu, met de klimaatuitdaging die voor ons ligt, en met de roadmaps die er ook duidelijk op wijzen dat er transformaties nodig zijn om in 2050 nog een robuuste Vlaamse industriële economie te hebben, is het voor mij duidelijk dat we dat instrumentarium nog veel gericht gaan moeten inzetten. De gedachten daarover zijn aan het rijpen. Hopelijk zijn we daarmee rond tegen de indiening van de beleidsbrieven.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Minister, het is belangrijk dat het industriële beleid een stabiel platform krijgt met het ontwerp van decreet en dat er een doorkijk wordt gegeven, niet alleen naar de industrie maar ook naar het beleid ter zake. Als de richting en de ondersteuning en dat platform, waar we samen de lijnen kunnen uitzetten, voor de industrie duidelijk zijn, dan zetten we heel grote stappen vooruit. We kijken uit naar uw ontwerp van decreet.

Uiteindelijk moeten alle partners daarbij betrokken zijn, ook de milieubeweging. BBL heeft met de studie mogelijke – en misschien ook onmogelijke – opties geduid. Wat we ook gaan doen, het moet economisch zinvol en haalbaar zijn. Geen enkele industrie kan getransformeerd worden door ze iets onmogelijks of onrendabels te laten doen. Vandaar dat de ondersteuning en de inzet van de Europese fondsen zo belangrijk zijn. U vermeldde ook de EIB. Daar zijn heel wat middelen voor grote investeringen die we moeten kunnen inzetten. Die hebben we in het verleden misschien te vaak onbenut gelaten.

We kijken uit naar de oefening van het gericht maken van ons instrumentarium. De middelen die we krijgen uit ETS kunnen ook hier belangrijk zijn om de transitie te maken in onze industrie en die in de juiste richting te begeleiden.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik ben het eens met uw analyse, mijnheer Bothuyne. Alleen moeten we wel opletten met kritiek. BBL heeft zich echt wel geëngageerd, zowel in de eerste oefening als nu. Een van de assumpties onmiddellijk van de tafel vegen als economisch niet haalbaar en misschien niet wenselijk, daar hoed ik me voor. Ik wil echt niet terechtkomen in een onproductieve tegenstelling tussen economie en milieu of omgeving. Ik wil echt met open vizier de beide oefeningen blijven bekijken.

In die zin steun ik u wel dat het van belang is – en dat heb ik ook begrepen uit het antwoord – dat er een stabiel platform komt waarbij we echt wel stappen vooruit kunnen zetten. Ik ben er echt van overtuigd dat het ook aan de overheid, de Vlaamse Regering en het parlement, zal zijn om een heel duidelijk kader te hebben waarbinnen we die stappen vooruit kunnen zetten.

Als ik uw antwoord heb beluisterd, dan stel ik vast – maar misschien kunt u mij tegenspreken en heb ik het niet goed gehoord, want er was inderdaad wel wat lawaai langs deze kant; blijkbaar is iedereen heel enthousiast dat we opnieuw fysiek mogen vergaderen, laat het ons daarop houden – dat de Vlaamse milieubeweging geen plaats heeft in dat permanente overlegorgaan. Ik vind het raadzaam om ze daar toch bij te betrekken. Als ik kijk naar bijvoorbeeld Nederland en de manier waarop men daar de energietransitie aanpakte met de beruchte commissie-Nijpels, zoals ze daar werd genoemd, dan zaten alle actoren aan tafel. Als de Vlaamse milieubeweging, zoals de voorzitter of uzelf zei, ook voortdurend de uitdager is op dit terrein om de zaken scherp te houden, dan denk ik dat ze daar ook als volwaardige partner in kunnen participeren om de zaken op scherp te zetten. Kunt u daar nog iets meer uitleg bij geven?

Voor de rest sluit ik mij aan bij uw woorden, voorzitter, dat we uitkijken naar wat op ons afkomt, maar kijk ik ook naar u als voorzitter van de commissie. Ik herinner mij dat er bij mijn eerste vraag de opmerking was van een aantal leden – dat was niet in deze commissie – dat we misschien hoorzittingen moeten organiseren. Ik denk dat we nog niet te laat zijn. Het decreet zit in de pijplijn, is op komst. Ik zou toch graag dat idee opnieuw op tafel gooien, dat we zowel de mensen van VLAIO als van BBL laten langskomen om op die manier met de commissie wat meer inzicht te verwerven, tegen het moment dat we dan de discussie moeten aangaan als het decreet hier wordt behandeld. Het is toch geen onbelangrijke discussie. Ik vind het een essentiële discussie.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Bothuyne, ik was blij met uw appreciatie. Het is inderdaad de bedoeling om op lange termijn te werken, in overleg en met aandacht voor een aantal flankerende maatregelen. We willen eigenlijk die transitie tot stand brengen – dat is ook een antwoord op de heer Rzoska – zonder welvaartsverlies in Vlaanderen. Het gaat hier over een heel grote transitie. Het gaat ook om enorme

investeringen die gedaan moeten worden. Daar zullen we alle bronnen voor moeten aanspreken.

Zo kom ik bij de heer Rzoska. Ik ben eigenlijk ontzettend blij met het engagement van BBL. Dat wil ik eerst en vooral stellen. Dat is ook de reden waarom we zeer open zijn naar hen om alle informatie ter beschikking te stellen, om hen ook te laten rekenen. Ik heb daarnet niet gezegd dat ik iets volledig wil uitsluiten. U hebt dat ook niet beweerd. Ik heb wel gezegd dat de basisassumptie die zij nemen, niet de mijne is. Maar het voordeel van wat zij nu hebben doorgerekend, kan net ook een hefboom zijn om te bekijken of we niet nog iets extra's kunnen doen. Dat vind ik een interessante discussie, om misschien ook de industrie aan te zetten om nog eens extra na te denken. Vandaar dat ik de rol van BBL in dezen zeer belangrijk vind.

Op dit ogenblik zitten zij in de klankbordgroep. We werken eigenlijk, mijnheer Rzoska, met twee niveaus. Bij het opstellen van de transitienota zijn ze absoluut volwaardige partner, voor de dagelijkse opvolging is dat enkel de industrie. Maar ik vind het niet onbespreekbaar wat u vraagt. Nu voel ik dat het goed werkt, dat er een heel groot wederzijds respect is. Ik wil gerust nog eens herbekijken waar ze het beste zitten, maar ik wil vooral dat we niet verzeilen in de vroegere oorlogsdebatten, maar dat we samen kijken naar de toekomst.

Ik vind persoonlijk dat de transformatie die nu bezig is in de basisindustrie, ongehoorlijk is. We moeten dat verwelkomen. Ik wil ook dat de industrie voelt dat we schijnbaar onhaalbare maar toch haalbare dingen aan het doen zijn. Als blijkt dat BBL misschien beter ergens anders mee aan tafel zit, dan is dat voor mij bespreekbaar, maar ik wil dat het in consensus gebeurt. Eender hoe, ze zitten in de klankbordgroep en voor mij zijn ze een heel belangrijke partner omdat ze ons ook aan nieuwe inzichten helpen. Dat is belangrijk.

Ik vind het zeer positief – maar u bent zelf meester over uw agenda – dat het parlement daarover een heel breed debat organiseert en iedereen hoort. Het is een bijzonder belangrijk dossier, en het engagement en het draagvlak zijn absoluut noodzakelijk.

Ik was trouwens gisteren – klein detail – met Voka op stap met een klas jongeren. We zijn de windmolens in Zeebrugge gaan bezoeken. Ze staan daar allemaal in een lange rij. Er werd dan verteld dat de energie van die windmolens misschien zal worden gebruikt voor autobatterijen, dus de toekomstperspectieven, maar zo'n windmolen is natuurlijk gemaakt van staal. Die jongeren merkten op dat de afdruk van dat staal toch veel te groot is, maar dan werd gezegd dat men dat staal ook groener zal maken. Als je die basisindustrie dus meeneemt in het grote verhaal van duurzaamheid, dan is de interesse voor die basisindustrie ook bij jongeren groter. Je voelt de fascinatie van jongeren. Ik vond het heel positief om dat vast te stellen.

Er is op dit ogenblik dus een dynamiek bezig in de chemie, in de staalindustrie, zeker in Europa, om heel grote sprongen voorwaarts te maken inzake vergroening. Dat stemt me eigenlijk wel wat hoopvol voor de toekomst. We moeten die dynamiek houden en die energie gebruiken om sprongen voorwaarts te maken. Dat is eigenlijk mijn doel. Ik wil daar nu het verschil maken, met dat decreet en met onze roadmap in deze legislatuur.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel.

De voorzitter: Wat de rol van het parlement en de hoorzittingen betreft: ik heb begrepen dat het ontwerp van decreet binnenkort voor een tweede lezing naar de regering gaat. Daarna kunnen we dus misschien, op het moment dat met de adviesronde wordt gestart, de diverse instanties contacteren om te zien wie op welk moment op een nuttige manier hier een bijdrage kan leveren aan het debat.

Collega's, dat is bij dezen dus afgesproken.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik wil nog eens mijn waardering uitdrukken voor het feit dat u omarmt wat BBL doet. Ik ben het er helemaal mee eens dat er op dit moment op het terrein heel wat stappen vooruit worden gezet. Dat stel ik ook vast. Het lijkt me nu zaak dat de Vlaamse overheid een heel duidelijk kader zou hebben om te geraken waar we, denk ik, met zijn allen willen geraken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbevelingen van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen met betrekking tot de Sustainable Development Goals – 159 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dit sluit eigenlijk een beetje aan bij de vorige discussie, ook al heb ik die niet voor 100 procent gevolgd. Ik heb echter wel de vragen gelezen.

We weten allemaal dat de Sustainable Development Goals (SDG's) doelstellingen zijn die in 2015 door de Verenigde Naties werden vastgelegd. Het gaat om zeventien doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, maar dan echt 'worldwide'. Enkele weken geleden bracht de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) over die SDG's een advies uit aan de overheid, onder andere aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). De teneur was duidelijk: de SDG's zijn een enorme opportuniteit voor Vlaamse ondernemingen en de relance na covid is een ideaal moment om de focus te leggen op het verduurzamen van bedrijfsmodellen.

Er werden concreet drie aanbevelingen geformuleerd. De eerste luidt: "Stimuleer in de interactie met bedrijven, op verschillende manieren en op verschillende niveaus, business uit purpose en het verduurzamen van bedrijfsmodellen. Daartoe zijn ook specifieke initiatieven mogelijk, bijvoorbeeld gericht op internationale business opportuniteiten in het kader van de SDG's." De tweede luidt: "Verbind aan alle mogelijke overheidssteun aan bedrijven de voorwaarde van een globaal positieve impact op de SDG's." Ik moet erop wijzen dat dit al wordt toegepast, bijvoorbeeld in Wallonië, waar men een rapportage moet doen over alle gewestelijke aanbestedingsdossiers, maar ook over gemeentelijke aanbestedingsdossiers. De derde luidt: "Gebruik regelgeving en normering op een slimme manier om markten te creëren voor producten, technologieën of diensten die bijdragen aan het behalen van de SDG's."

Minister, volgend op dit advies heb ik dan ook de volgende vragen voor u. Wat is uw reactie? Hoe zult u VLAIO ondersteunen in het uitwerken van deze aanbevelingen? Op welke manier worden de SDG's vandaag al als toetssteen gebruikt voor overheidssteun?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gryffroy, ik heb het advies met betrekking tot de SDG's met zeer veel interesse gelezen. Het is trouwens een vervolg op een eerder advies, advies 17 van begin dit jaar, waarin wordt gepleit voor het gebruik van de SDG's. Ik heb toen het belang ervan onderstreept in mijn reactie aan VARIO. Ik volg volledig de duurzaamheidsstelling in de ruime betekenis, namelijk dat dit zowel op het ecologische, het sociale als het economische vlak de kern van bedrijfsvoering moet uitmaken. Het moet ook onze ondernemingen in Vlaanderen competitief en

veerkrachtig houden. Door verder in te zetten op projecten die bijdragen aan de realisatie van de SDG's, kunnen bedrijven zich ook internationaal sterk in de markt zetten. VARIO erkent dat er op een aantal niveaus al goede evoluties in gang zijn gezet. Het advies en de aanbevelingen zijn er net op gericht om dit beleid nog te verbeteren en versnellen. Ik ondersteun dus zeker de algemene teneur van het advies.

Vier specifieke aanbevelingen komen ruim aan bod. Ik ga er kort op in. Ten eerste moet het verduurzamen van alle bedrijven worden opgenomen in de missie van VLAIO. Een aantal strategische doelstellingen die betrekking hebben op de maatschappelijke uitdagingen, zijn al opgenomen in het ondernemingsplan van VLAIO. Mede dankzij de relancemiddelen passen ook steeds meer acties en projecten daarin. Ik denk, collega Gryffroy, dat we dit nu inderdaad moeten formaliseren en benadrukken. VLAIO heeft de opdracht gekregen om met die maatschappelijke missie rekening te houden in zijn algemene missie.

Ten tweede moeten de SDG's structureel worden ingebouwd in de werking van VLAIO. Onder deze aanbevelingen worden een aantal praktische aanbevelingen bij elkaar gebracht zoals opleiden van de staf, koppelen aan andere transities, hanteren van geschikte businessmodellen, vermijden van greenwashing. Dit staat absoluut op de agenda.

Ten derde moeten binnen VLAIO enkel innovaties worden gesteund die een globaal positieve bijdrage leveren aan de SDG's. Dat is een heel concrete aanbeveling om ook meer te doen dan lippendienst te bewijzen aan de SDG's.

Via een aantal instrumenten van VLAIO is er vandaag al een duidelijke gerichtheid op maatschappelijke uitdagingen die onderdeel vormen van de SDG's. Ik verwijs hiervoor naar een deel van de innovatie-agenda's van de speerpuntclusters, het Moonshotprogramma of de thematische COOCK- of TETRA-oproepen (Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding/-transfer, Technologietransfer door Instellingen voor Hoger Onderwijs) in het kader van circulaire economie of zorg.

Voor de O&O-projecten (onderzoek en ontwikkeling) op initiatief van bedrijven is dit niet noodzakelijk het geval. Dit neemt niet weg dat heel wat van deze projecten een duidelijke maatschappelijke impact kunnen hebben die breder gaat dan werkgelegenheid en innovatiecapaciteit.

Zoals ik daarnet tegen de voorzitter heb gezegd, zijn wij met VLAIO aan het onderzoeken hoe we daar heel concrete stappen kunnen zetten. We zoeken actief inspiratie bij landen die al wat ervaring hebben op dit vlak. In welke mate we rechtstreeks van de SDG's gebruik zullen maken of deels ook nog van andere mechanismen, is nog niet beslist. Maar dat er een bredere maatschappelijke impact vereist is, staat voor mij buiten kijf.

Ten vierde moet binnen VLAIO nog meer gebruik worden gemaakt van de expertise van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) Vlaanderen. Er zijn ad-hoc-samenwerkingen met MVO Vlaanderen, maar we willen dit meer systematisch doen, zeker wat de sensibilisering betreft.

Binnen mijn bevoegdheden is er momenteel een directe toepassing van SDG's bij de toekenning, namelijk voor de projecten van Strategisch BasisOnderzoek (SBO), een van de steunformules van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO). Een mogelijke bijdrage tot een SDG waar België slecht op scoort, geeft daar een bonuspunt in de ranking bij de selectie. Ik heb u daarnet ook al een aantal instrumenten gegeven.

De leidinggevend ambtenaar van VLAIO, Mark Andries, heeft met zijn personeel een heel intensieve ronde achter de rug om net die maatschappelijk gedreven missie sterker in de verf te zetten. Dat is ook de reden waarom ik zelf de steuninstrumenten in dit perspectief van aan het herbekijken ben.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Wat het principe betreft, heb ik uiteraard geen enkel probleem. Ik denk dat het gezond is dat bedrijven in de toekomst meer rekening zullen kunnen houden met SDG's. Ik ben alleen maar pragmatisch. Zo zullen we het verschil zien tussen de kleine bedrijven en de grote bedrijven. Dat was vroeger ook het geval, toen we vijftien jaar geleden spraken over innovatief en duurzaam. Investeringsmoesten innovatief en duurzamer zijn. Men komt dan tot enigszins holistische begrippen wanneer het gaat over de definitie van innovatief en duurzaam.

Gisteren was ik deelnemer in een panel georganiseerd door het Europees Comité van de Regio's. Het ging over de Green Deal Going Local, gekoppeld aan de SDG's. Er waren drie burgmeesters die kwamen praten over hoe zij dat doen in hun stad, namelijk Espoo in Finland, Mannheim in Duitsland en Warschau in Polen. Ik stelde daarbij vast dat ze alle drie een andere invulling hadden van de SDG's. Ze zaten daar dus niet op dezelfde lijn. Over de globale lijn zijn ze het eens, maar de concrete invulling in hun lokaal beleid is dan weer verschillend. En dan rees het de vraag hoe dat kan worden gemonitord, een vraag die niet is beantwoord.

Ik zou niet willen dat het enkel gaat over het invoeren van een aantal begrippen rond de SDG's, maar men moet het natuurlijk wel kunnen monitoren. Anderzijds moet het pragmatisch en praktisch invulbaar en toepasbaar zijn, ook bij de kleine kmo's. Heel grote bedrijven hebben soms een cel mensen die daaraan werken en die ervoor zorgen dat alles in orde is, maar voor kmo's is het niet zo eenvoudig om daar geld en tijd in te steken. Minister, hoe zullen we dit pragmatisch en praktisch oplossen? Of ik zal de vraag anders stellen: zult u er zeker rekening mee houden dat het voldoende praktisch en pragmatisch is en dat het op een correcte manier moet worden gemonitord?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijn antwoord is: ja, uiteraard. Je moet geen lippendienst bewijzen om een paraplu te maken waarbij niemand weet dat je gaat concretiseren. Dat is absoluut niet de bedoeling.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Vlaamse innovatieve starterssteun

– 160 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De Vlaamse overheid geeft veelbelovende startende ondernemingen een duwtje in de rug. De Vlaamse innovatieve starterssteun werd ontwikkeld om starters die een pioniersrol vervullen binnen hun markt te ondersteunen. Het Agentschap Innovatie en Ondernemen (VLAIO) ontwikkelde een nieuwe selectieprocedure om de projecten te selecteren.

Voor deze eerste oproep hebben 10 partners uit het VLAIO-netwerk en het team bedrijfstrajecten 111 beloftevolle starters tot maximaal 3 jaar oud aangemeld. Daaruit werden 80 voorstellen geselecteerd en ondersteund om een finale aanvraag voor steun in te dienen. Van de 111 aangemelde ondernemingen werden 75

aanvragen ingediend. Uiteindelijk werden op basis van een pitch en een vraaggesprek 57 starters geselecteerd. De selectiecriteria waren: pionierschap, uitdagingen, team, ambitie, impact en potentieel. In totaal werd op deze manier 2,8 miljoen euro toegekend.

Voor de Vlaamse innovatieve starterssteun werd een beroep gedaan op een nieuwe selectieprocedure. Minister, hoe evalueert u deze procedure? Wat is de meerwaarde en welke mogelijke knelpunten hebt u ondervonden? Welke lessen neemt u mee voor de toekomst?

Bij deze oproep werden tien partners uit het VLAIO-netwerk betrokken. Op welke manier werden zij geselecteerd en hoe wordt het volledige partnerschap betrokken in de selectieprocedure?

Hoe worden de projecten en hun impact opgevolgd?

Zal deze procedure eventueel ook worden toegepast voor andere mogelijke oproepen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Zoals u allicht weet, voert VLAIO op dit moment een grondige evaluatie uit over het verloop van de innovatieve starterssteunoproep. Daartoe werd een onafhankelijk bureau aangesteld om ruim vijftig betrokkenen grondig te interviewen en op basis van de analyse daarvan inzichten, conclusies en aanbevelingen te formuleren. VLAIO bespreekt ook de samenwerking rechtstreeks met de partners die instonden voor de toeleiding. We verwachten de resultaten tegen het einde van 2021.

Negen partners werden geselecteerd vanwege hun lopende overeenkomst met VLAIO en hun expertise en netwerk rond 'ondernemerschap'. De Vlaamse Ruimtevaartindustrie (VRI) werd geselecteerd vanwege haar rol in het impulsprogramma Ruimtevaart. Ook het team Bedrijfstrajecten van VLAIO zelf kon starters aanbrenge.

Voorafgaand aan de lancering werd het concept afgetoetst aan een ruime groep stakeholders uit het VLAIO-netwerk. Meer dan twintig vertegenwoordigers namen deel. De niet direct betrokken stakeholders zijn bevroegd via bestaande overlegorganen tussen VLAIO en die stakeholders.

Elke starter wordt ongeveer halverwege het project gecontacteerd door een bedrijfsadviseur van VLAIO om te polsen naar het projectverloop. De bedrijfsadviseur kan dan waar nodig bijkomende begeleiding bieden of doorverwijzen. Op het einde van het project maakt de starter een kort verslag en vervolgens wordt opnieuw bekeken wat VLAIO voor het vervolgetraject kan betekenen. We voorzien de komende jaren om deze starters verder te bevroegen over hun groei en evolutie.

Het betreft hier een zeer specifieke doelgroep en ook een heel specifieke steun. Preselectie van bedrijven lijkt voor andere instrumenten van VLAIO minder relevant. Starters en kmo's kunnen voor de begeleiding bij innovatiesteunaanvragen altijd al een beroep doen op de bedrijfsadviseurs van team Bedrijfstrajecten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u voor het antwoord. Nu begrijp ik beter waarom u voor deze specifieke selectieprocedure hebt gekozen: omdat een heel specifieke, selecte groep van bedrijven moest worden geconsulteerd. Het is dus niet een trend die zal worden doorgezet naar andere mogelijke ondersteuningsmechanismen.

Minister, komt er een tweede oproep voor deze groep van ondernemingen? Op welke termijn?

Minister Hilde Crevits: In het begin zei ik dat we nu een grondige evaluatie aan het doen zijn. Ik weet dus nog niet of er nog een tweede ronde komt. De evaluatie is nog bezig. We zijn in blijde verwachting van een evaluatie.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben figuurlijk in blijde verwachting. Dat zal interessant zijn voor in de toekomst.

Minister Hilde Crevits: Zolang u maar niet over uw kroonjuwelen begint, is het goed.

Andries Gryffroy (N-VA): Voilà.

Dat zal in de toekomst inderdaad een interessante vraag om uitleg zijn, om te bekijken hoe het staat met de evaluatie, waar zij uitkomt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid – 164 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, mijn vraag gaat over het integraal handelsvestigingsbeleid. Het is een kader dat lokale besturen kunnen gebruiken om de lokale detailhandel en het lokaal ondernemerschap te stimuleren. In de beheer- en beleidstoelichting van Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) werd voorzien om dat kader te herevalueren. Het vorige dateert van 2016. Het biedt gemeenten de mogelijkheid om dingen te doen om de detailhandel vooruit te helpen, bijvoorbeeld het afbakenen van kernwinkel- en winkelarme gebieden. We zien echter dat enkele beschikbare instrumenten in het integraal handelsvestigingsbeleid nog fel onderbenut blijven. Begin 2020 had bijvoorbeeld nog geen enkele gemeente een 'winkelarm gebied' afgebakend.

Ik bundel mijn vragen, minister. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de evaluatie van het integraal handelsvestigingsbeleid? Welke stappen voorziet u in de nabije toekomst?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De evaluatie is nog lopende. Er heeft een participatietraject plaatsgevonden met de gemeenten, de provincies en vertegenwoordigers van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en Comeos. De Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VMSG), UNIZO en Comeos hebben hun visie op het regelgevend kader ook bezorgd. Het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) werkt momenteel aan een overzichtsnota en een aantal beleidsvoorstellen. Wordt zeker vervolgd.

De initiatieven hebben betrekking op aanpassingen aan het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid zelf. Daarnaast wordt onderzocht via welk instrument we een halt kunnen toeroepen aan het bouwen van nieuwe winkelcentra op onbebouwde terreinen als antwoord op de problematiek van de leegstand van handelspanden, voornamelijk in de kernen.

Aangezien VLAIO nog werkt aan een overzichtsnota, ga ik vandaag niet vooruitlopen op concrete voorstellen. Het is wel zo dat het aanpakken van de leegstand van handelspanden, voornamelijk in de kernen, door alle betrokkenen als een van de

belangrijkste doelstellingen wordt gezien. We moeten daar ook met regelgeving op inspelen.

We kijken dan in de eerste plaats naar de inzet van ruimtelijke instrumenten die de lokale besturen hebben, in de tweede plaats naar gerichte aanpassingen van het decreet. De aandachtspunten die geformuleerd werden in de resolutie, zullen worden meegenomen. Ik denk daarbij aan het vergunningsplichtig maken van opsplitsingen van handelspanden en aan het nader preciseren van de vierde product-categorie, namelijk de verkoop van andere producten.

Vanuit de VVSG klinkt de verzuchting dat de procedures voor de opmaak van bestaande ruimtelijke instrumenten nogal stroef zijn. Aan de Vlaamse Regering wordt gevraagd na te denken over soepelere of alternatieve planningsinstrumenten. Deze instrumenten situeren zich natuurlijk binnen het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening.

Een aantal voorstellen tot bijsturing van het decreet worden momenteel uitgewerkt door VLAIO. Deze worden ook afgetoetst met het departement Omgeving, door de connectie die er is. Er wordt ook juridisch advies ingewonnen, daarna zal ik een voorstel voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Ondertussen zitten we niet stil. Eind 2020 heb ik 700.000 euro extra vrijgemaakt voor het programma EHBOnline Verkopen, een tijdelijke versterking van het initiatief 'Het Internet. Ook Uw Zaak', dat vooral mikt op de digitale transformatie van onze lokale handelaars. Hiermee zijn een 3000-tal ondernemers bereikt. De webinars konden daarna ook via YouTube herbekeken worden. Via de ondernemersorganisaties UNIZO en het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ) hebben we dit jaar gratis begeleiding op maat aangeboden op het vlak van e-commerce. U kent mijn mantra: zelfs de kleinste winkel moet online gaan maar toch dichtbij zijn. Dat is geen tegenspraak. Het is niet omdat je online gaat, dat je de mensen in de buurt niet kunt bedienen.

Ik heb voor de zomer ook al twee relance-initiatieven genomen. Sinds 1 april is het Investeringsfonds Handelspanden actief. Via dit fonds kunnen lokale besturen leegstaande handelspanden kopen en transformeren tot nieuwe publiekstrekkingen. Hiervoor is 10 miljoen euro vrijgemaakt. Er zijn al zeven dossiers ingediend. Aan vier gemeenten heb ik al groen licht gegeven voor samen een klein miljoen euro.

Voor de geïnteresseerden kan ik misschien vermelden welke vier projecten we hebben goedgekeurd. Er is er een van de stad Lommel, waarbij een verbouwing en een gedeeltelijke herlocatie Toerisme gebruikt zal worden voor ateliers en tentoonstellingen voor glaskunst. Er is er eentje in de gemeente Puurs-Sint-Amands, waarbij een handelspand wordt aangekocht en een transformatie beoogd wordt tot horecazaak met terras. U weet dat we daar een regeling hebben, afhankelijk van wat je ermee doet, wanneer je moet terugbetalen. Ook de stad Harelbeke heeft een project, namelijk de aankoop van een handelspand. Bij dat project wordt een handelspand aangekocht in het centrum van de stad. De kleinere, grotendeels leegstaande mini-handelszaken zullen worden samengevoegd tot één of twee vernieuwde en aantrekkelijke commerciële ruimtes. Dat is ook exact wat we willen. We willen dus eigenlijk een duwtje rug geven om iets te doen in die handelskernen. In Meise krijgen we een transformatie van het oud gemeentehuis tot een aantrekkelijk handelspand of horecazaak, ook om de aantrekkingskracht van de kern te verhogen. Dat zijn dus vier heel specifieke projecten, die wel het doel dienen dat we beogen.

Voor de profploeg zit de overheidsopdracht tot aanstelling van een consortium in de finale fase. Hier maken we bijna 1,5 miljoen euro voor vrij. Ik kan u wel zeggen dat er heel veel lokale besturen geïnteresseerd zijn om die profploeg te laten passeren bij hen. Het is dus wel dringend dat we een selectie maken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, het is inderdaad moeilijk om een evaluatie van de evaluatie te maken als de evaluatie nog niet gebeurd is.

Ik ben blij met uw update van de andere steunmaatregelen. Ik kan u zeggen dat we vanuit Diest ook een aanvraag hebben gedaan voor de profploeg. We zijn ook nog een dossier aan het voorbereiden voor de handelspandregeling. Als Diest ervan gebruikmaakt, dan wil het natuurlijk zeggen dat het zeker een goede maatregel is.

Wat het integraal handelsvestigingsbeleid betreft, wou ik u nog een paar suggesties meegeven, die ik vanop het terrein hoor. Er staan natuurlijk al een heleboel suggesties of eigenlijk vragen in onze resolutie. Ik hoor vaak dat het bestrijden van leegstand in Vlaanderen een uitdaging is die het best op regionaal niveau, op het niveau van de toekomstige regio's, of op het niveau van een aantal gemeenten wordt aangepakt. Ik verklaar me nader. Sommige gemeenten voeren een heel sterk kernwinkelbeleid, maar doordat andere gemeenten heel expansief zijn in bijvoorbeeld het toelaten van veel baanwinkels, worden ze gehinderd in het voorstellen om een krachtig kernwinkelgebied te hebben. Ik hoor bij veel gemeenten de vraag of er niet een soort van handelsvestigingsbeleid kan zijn waarbij de instrumenten ingezet kunnen worden op regioniveau, met verschillende gemeenten samen. Ik vroeg mij af of daar momenteel naar wordt gekeken.

Iets anders dat u zelf al hebt aangehaald, is het verfijnen van de productcategorieën. Dat is ook een zaak die veel gemeenten bezighoudt. Het is juridisch niet altijd duidelijk op welke manier die productcategorieën kunnen worden ingezet. Dat is ook moeilijk afdwingbaar. Het heeft vaak overleg nodig met de detailhandel zelf. Dus, als de gemeenten meer slagkracht krijgen om de productcategorieën nauwer te verfijnen, dan zou dat zeker een goede zaak zijn. Maar u hebt er eigenlijk al op geantwoord dat dit zeker in de scope van de oefening zit.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): De heer Vande Reyde stelt dat er begin 2020 nog geen winkelarme gebieden waren afgebakend. Het gaat dan wellicht over de vertaling naar effectieve uitvoeringsplannen en dergelijke, want bijvoorbeeld in Antwerpen zijn er wel al een aantal winkelarme gebieden afgebakend en zelfs een aantal no-go zones in hun beleidsnota 'Detailhandel 2020'. Het is dus vooral de vertaling daarvan in juridisch afdwingbare ruimtelijke planningsinstrumenten, zoals ruimtelijke uitvoeringsplannen, bijzondere plannen van aanleg en dergelijke meer, dat op zich laat wachten.

Ik verwijs ook naar onze resolutie over handelskernversterking, waarin nog heel wat andere maatregelen stonden, zoals maatregelen om onze dorpskernen te versterken, differentiatie onroerende voorheffing, ondersteuning bij verwerking van retaildata en zo meer. Daar staan 33 acties in vermeld. Ik zal ze niet opsommen en vragen wat daar de stand van zaken van is. Minister, wat is de algemene stand van zaken bij de uitvoering van deze resolutie?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik ging eigenlijk ook verwijzen naar onze resolutie, maar ik durf nu die 33 actiepunten niet meer te overlopen. Wat echter wel duidelijk is, is dat het eigenlijk nog altijd een zeer actueel thema is. Vandaag stond zo in de pers dat Schoenen Torfs naar de kern terugkeert. Minister, vangt u signalen op dat dat die terugkeer naar de kernen inderdaad misschien een nieuwe trend is, onder andere door bijkomende leegstand door de coronacrisis? Of staat Torfs daarin op dit moment alleen?

U verwees ook naar die profploeg. We zien ook in Brugge dat er wel werk wordt gemaakt van kernwinkelgebieden, dat daar ook wordt bekeken hoe men dat precies

juridisch rond zou krijgen. Ik denk dat dat allemaal niet simpel is. Wordt daar bij jullie dan ook een soort overzicht van bijgehouden? Collega Vande Reyde zei ook dat er nog weinig winkelarme gebieden zijn afgebakend. Zijn daar overzichten van, en wordt achteraf dan ook geëvalueerd wat de impact is wanneer een stad of gemeente overgaat tot een dergelijk beleid? Het is immers natuurlijk interessant dat we achteraf, bijvoorbeeld inzake die profploeg – zij het dat die nu nog niet is gestart, dat men nog maar in de eerste fase is – ook weten wat werkt en wat niet werkt.

De voorzitter: Minister, wat werkt er?

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Werk werkt.

Collega Vande Reyde, het samenwerken tussen burgemeesters is een goed punt, vind ik. Je zou dat bijvoorbeeld kunnen stimuleren op een hogere schaal. Dat kan regionaal, provinciaal zijn. Dat moeten we eens bekijken, maar ik vind dat een terechte suggestie.

Die productcategorie had ik zelf vermeld. Dat gebeurt dus zeker, absoluut.

Collega Vanryckeghem, je moet inderdaad afdwingbare ruimtelijke instrumenten hebben, maar het is ook belangrijk dat er gebruik van wordt gemaakt. Als je een instrument in het leven roept en er is niemand die het gebruikt, dan geraak je immers natuurlijk ook niet verder. Ik heb het gevoel dat daar soms nog onbenut potentieel is, dat men een beetje bang is om te springen, om ervan gebruik te maken, omdat er weinig ervaring is.

Wat de stand van zaken met betrekking tot de resolutie betreft: misschien is dat iets dat we eens globaal kunnen bekijken. Ik kan die actuele stand nu niet geven. Weet wel dat ik zeer, zeer nauwgezet de resolutie volg om mijn eigen actieplan bedrijvige kernen op te maken. De vraag hoe je kernen levendig maakt, is voor mij immers minder ideologisch, maar veeleer praktisch. We willen allemaal dat die kernen levendig zijn, dat mensen er graag aanwezig zijn. Wij proberen daar dus maximaal rekening mee te houden.

De resultaten van de profploeg zouden we via een vitrine willen delen. Daarin is voorzien in de beslissing van de Vlaamse Regering. Als die profploeg ter plaatse gaat, dan worden er suggesties gedaan en willen we eigenlijk open terugkoppelen, niet alleen naar het parlement, maar ook naar alle andere lokale besturen. De bedoeling is immers dat men leert van elkaar. Daar ligt ook nog wel wat onbenut potentieel.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Bedankt. Ik heb geen verdere vragen meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het voorbereiden van jonge onderzoekers op de arbeidsmarkt – 185 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, bijna twee jaar geleden, op 7 november 2019, kondigde u aan dat u 2 miljoen euro extra zou besteden aan de vijf Vlaamse

universiteiten om jonge onderzoekers beter te laten doorstromen naar de arbeidsmarkt. Daarnaast zou het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) ook in specifieke maatregelen voorzien zodat jonge onderzoekers naast hun onderzoek bijvoorbeeld ook een betaalde stage in een bedrijf zouden kunnen volgen. In het actieplan was er ook aandacht voor mentaal welzijn en stress, gelet op de gegevens van het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM) waaruit bleek dat bij doctorandi het mentaal welbevinden onder druk stond.

Minister, ik heb daarover een aantal vragen aan u. Kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot het actieplan? Heeft er een evaluatie plaatsgevonden van deze acties en wat zijn de resultaten daarvan? Is er veel gebruikgemaakt van de mogelijkheid om betaalde stages te volgen dankzij de maatregel? Wordt dat ook op andere manieren gestimuleerd? Op welke manier zult u de overstap van jonge onderzoekers naar de arbeidsmarkt verder faciliteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dank u wel. Ik zal misschien eerst de situatie een beetje schetsen. De afgelopen twee decennia is het aantal jonge onderzoekers in Vlaanderen zeer fors toegenomen. De wetenschappelijke excellentie blijft natuurlijk het belangrijkste, maar alsmaar meer doctoraatsstudenten zoeken nadien een job op de arbeidsmarkt in plaats van een lange academische carrière uit te bouwen. Negen op de tien doctorandi hebben een loopbaan buiten de universiteit.

De stap van de universiteit naar de arbeidsmarkt is niet altijd evident. Daarom hebben we in 2019 2 miljoen euro extra geïnvesteerd in jonge onderzoekers. 1 miljoen hiervan was recurrent, zodat er sinds 2019 elk jaar 5 miljoen kan worden geïnvesteerd in de omkadering van jonge onderzoekers aan de Vlaamse universiteiten via het OJO-programma (Omkadering van Jonge Onderzoekers).

Het FWO voorziet voor mandaathouders inderdaad sinds 2019 de mogelijkheid om 20 procent van hun tijd te besteden aan andere activiteiten dan onderzoek. Op die manier kunnen de onderzoekers tijdens hun doctoraat al in contact komen met het werkveld, door bijvoorbeeld een stage te doen. Uiteraard is dit zinvol om de stap naar de arbeidsmarkt te verkleinen na het doctoraat. Ook werd bij het FWO de mogelijkheid gecreëerd om een deel van het onderzoek uit te voeren bij een andere organisatie dan de eigen universiteit, een onthaalinstelling. Op die manier kunnen onderzoekers al tijdens hun mandaat in contact komen met andere organisaties, waar zij dan weer andere skills kunnen aanleren.

Collega De Roo, u hebt het in uw vraag ook terecht over het mentale welzijn van de onderzoekers. De mogelijkheid om opleidingen te voorzien voor dat welbevinden van jonge onderzoekers bestond al impliciet in dat OJO-programma, maar werd sinds 2019 ook expliciet ingebouwd. Onze universiteiten beschikken overigens over een zeer degelijk onderbouwd welzijnsbeleid.

De beleidsevaluaties worden vijfjaarlijks uitgevoerd. De vorige evaluaties van het FWO en het OJO-programma vonden plaats in 2018, waardoor de volgende dus gepland zijn in 2023.

Uiteraard wordt er ook tussentijds gemonitord. Zo zien we dat verschillende universiteiten ook expliciet hebben ingezet op opleidingen die onderzoekers ondersteunen voor stress en mentaal welzijn.

Sinds de invoering in aanvraagronde 2019 hebben momenteel 18 aspiranten een stage gedaan en hebben 25 melding gemaakt van een nevenactiviteit. Dit laatste kan gaan over een activiteit als freelancejournalist, om een seminarie te geven, bijles te geven, een onbezoldigd mandaat op te nemen enzovoort, maar ook om

als vrijwilliger in een vaccinatiecentrum te werken of een onbetaalde weekendshift in het ziekenhuis op te nemen.

Die aantallen zijn misschien een minderheid, maar de afgelopen periode was er natuurlijk de coronacrisis, zodat er minder mogelijkheden waren voor de onderzoekers. We denken dus niet dat er op dit moment al nuttige conclusies kunnen worden getrokken. Maar ik vind het principieel heel belangrijk dat we de mogelijkheid van die stages hebben gecreëerd.

We vermoeden dan ook dat het vooral onderzoekers zullen zijn die in het laatste deel van hun doctoraat zitten, die gebruik willen maken van de mogelijkheid van een stage. We zullen de impact van die maatregel pas over twee of drie jaar kunnen evalueren, omdat we pas in 2019 zijn gestart.

Zoals gezegd hebben we dit programma voor de omkadering van jonge onderzoekers in 2019 recurrent versterkt.

Het aanleren van allerlei skills die naast de onderzoekswereld ook nuttig zijn voor de arbeidsmarkt blijft dus een doorlopend element in mijn beleid voor jonge onderzoekers.

Collega's, ik wil jullie als primeur meedelen dat ik gisteravond een mailtje van de rector van de KU Leuven kreeg waarin stond dat de faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven in de ranking stijgt naar de tiende plaats, maar dat voor onderzoek de faculteit de wereldwijde nummer 1 is geworden in de ranking. Dat is nooit eerder geëvenaard in Vlaanderen, in geen enkele discipline. Dit is dus een hart onder de riem van de onderzoekers, in dezen aan de rechtsfaculteit van het KU Leuven. Het is toch een opsteker van formaat om in die discipline de eerste te worden in de wereld. Dan moet je toch al wat presteren.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de primeur. Het bewijst dat het Vlaamse onderzoek in onze verschillende universiteiten van wereldniveau is, en als dat kan worden verzilverd met een eerste plaats, dan is dat natuurlijk een bevestiging, ook van het gevoerde beleid ten aanzien van de universiteiten.

18 aspiranten hebben stage gedaan, 25 zouden een nevenactiviteit hebben gedaan: dat zijn inderdaad lage cijfers. Ik begrijp dat het moeilijk is om conclusies te trekken na een coronacrisis. De huidige krapte op de arbeidsmarkt zal misschien ook wel iets doen aan die cijfers. Ik weet niet of er cijfers bestaan over hoe moeilijk of gemakkelijk doctorandi momenteel kunnen overstappen naar die arbeidsmarkt. Hebt u cijfers of inzichten of die nood daar echt is? Wanneer zou blijken dat die nood niet zo hoog is, op welke manier zult u dan proberen om de cijfers van doctorandi die effectief een stage doen, te doen stijgen?

De voorzitter: De minister is excellent geplaatst om de arbeidsmarktpositie van doctorandi te bekijken en te onderzoeken.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De melding van die top 1-plaats kwam drie dagen na het doctoraat van mijn zoon. De excellente raadgever Tom heeft in de voorbije maanden zijn doctoraat afgewerkt. Alle kleine beetjes helpen. Dat is wel interessant.

Collega De Roo, ik zal het eens bekijken, hoe we een antwoord kunnen bieden op uw laatste vraag.

Ik wil zeker niet negatief zijn. De werkzaamheidsgraad van onze doctorandi is zeer, zeer, zeer, zeer hoog. De reden waarom we die mogelijkheid hebben geopend, is omdat een doctoraat een zeer academische activiteit is. Het is nuttig om een

bepaald stukje van je tijd te kunnen besteden aan iets anders. Ik vond dat zelf zeer belangrijk. Op zich is er rond werkzaamheidsgraad totaal geen probleem.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, dank u voor het aanvullende antwoord. Het is inderdaad waar dat je tijdens het opmaken van een doctoraat heel wat competenties verwerft die je niet altijd op de arbeidsmarkt zou kunnen verwerven. Omgekeerd blijft het ook belangrijk om de competenties en skills die je nodig hebt op de arbeidsmarkt, te kunnen verwerven tijdens het afwerken van dat doctoraat. Ik vind daarom het initiatief zeer waardevol en ik hoop dat de cijfers in de komende jaren verder kunnen stijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de analyse van VDAB van de vacatures in Vlaanderen – 150 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verwachtingen van werkgevers ten aanzien van sollicitanten – 192 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is hier, denk ik, al een miljoen keer gezegd dat we met een arbeidskrapte zitten. Hoewel het zeer moeilijk is om mensen te vinden en heel veel ondernemers ons daarover aanspreken, worden wij toch ook soms aangesproken door mensen die al voor honderd functies hebben gesolliciteerd en die voor niets in aanmerking komen, terwijl ze toch denken dat ze wel voor bepaalde functies in aanmerking zouden kunnen komen. Als je dan ziet waarom ze niet zijn aangeworven, denk ik toch ook dat men soms meer en ruimer moet kijken naar het potentieel dan naar wat er op het bord ligt. Er is daar ook een studie over geweest. Collega Ongena zal die studie ongetwijfeld van binnen en van buiten kennen.

Hoe gaat VDAB aan de slag met de bevindingen uit de studie? Op welke manier kunnen werkgevers beter worden gesensibiliseerd om het verwachtingspatroon juist te zetten en vooral om te kijken naar het potentieel van mensen? De studie vermeldde ook dat soft skills heel belangrijk zijn: empathie, op tijd komen, een goede attitude. Dat wordt soms gemist. Ik denk dat het onderwijs daar een belangrijke rol in speelt. Hoe kan daar ook wat meer aandacht aan worden besteed?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik ben vandaag de sidekick van de heer Ronse, we moeten misschien samen een radioprogramma beginnen. Ik ga het over die studie hebben waar mijnheer Ronse al naar verwees. Het is een studie van VDAB waarin ze 253.530 vacatures hebben uitgeplozen. Wat blijkt daaruit? Dat werkgevers gemiddeld 5 soft skills eisen en soms zelfs 10. Soft skills zijn algemene vaardigheden zoals op tijd komen en dergelijke meer.

We lazen, minister, dat u in een reactie op die studie zei dat u vindt dat de werkgevers te veeleisend zijn. Ik moet zeggen: telkens wanneer ik dat tegen mijn vrouw

zeg, helpt dat niet. Het is wel zo dat we werkgevers moeten vragen om een meer open blik te hanteren. U hebt dat ook gedaan. Want opleiden is het nieuwe rekruteren, las ik. Het klopt dat werkgevers met realistische verwachtingen moeten selecteren, maar hier ligt natuurlijk ook een opdracht voor VDAB. Zij zouden meer bepaald moeten nagaan hoe ze werkgevers beter kunnen begeleiden in hun verwachtingspatroon en hen sturen in het stimuleren in het aanwerven van jongeren, bijvoorbeeld in het kader van duaal leren of een individuele beroepsopleiding (IBO). Om dat te kunnen doen, is werkgeversfeedback van groot belang. Daarom mijn vragen, minister, die in het verlengde liggen van de vragen van collega Ronse.

Welke concrete opvolging gaat VDAB geven aan de resultaten van de studie over verwachtingen van werkgevers in hun vacatures? Gaat VDAB ook initiatieven nemen om eens te polsen bij werkgevers wat hun verwachtingen zijn en welke eisen zij stellen ten aanzien van sollicitanten, om op basis daarvan gerichter werkzoekenden te kunnen toeleiden? Hoe evolueert het geven van werkgeversfeedback? Dat is een oud zeer. Hoe zit het daarmee? Biedt deze feedback VDAB voldoende inzichten over de motivatie van sollicitanten en zo niet, hoe gaat u de feedback van werkgevers dan verbeteren? En ten slotte hebben we het al een paar keer gehad over de IBO. Het succes ervan is tanende. Ik denk dat ook in dit gegeven een IBO een ideaal instrument zou kunnen zijn om aan de hoge eisen van werkgevers te verhelpen. Wordt overwogen om de IBO te evalueren en bij te sturen zodat die opnieuw haar volle rol kan spelen in deze krappe arbeidsmarkt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, de vraag over soft skills is heel interessant. Ik wil daarom hulde brengen aan alle parlementsleden die in staat zijn om creatief na te denken, zelfstandig te werken, de regels van het parlement nauwkeurig te volgen, op tijd te komen in deze commissie, te luisteren naar mijn antwoord, in te pikken op mijn antwoord – dat vraagt ook een bepaald leervermogen –. Zo zie je dat soft skills ook hier van onschatbare waarde zijn. Ik moet zeggen dat ik in de loop van de jaren ook mijn softs kills heb leren ontdekken in deze commissie. Dus, hulde aan iedereen, in het bijzonder aan collega Vanryckeghem. Ik vind wel dat het op een bepaalde leeftijd niet meer aangewezen is om de leeftijd te vermelden, maar gewoon te verwijzen naar het ijkmoment van de dag. *(Opmerkingen van Kurt Vanryckeghem)*

Ik ben ongeveer van uw leeftijd. Het is ook diplomatie. Diplomaten hebben zeer veel soft skills, bij uitstek. Dat is het hogere niveau van soft skills.

Maar goed, ook VDAB heeft ondertussen dus begrepen dat soft skills belangrijk zijn. De resultaten uit de studie bevestigen de weg die VDAB is ingeslagen. Als een werkgever een vacature doorgeeft aan VDAB of hulp vraagt voor het vinden van geschikte kandidaten, dan wordt die werkgever gestimuleerd om zijn verwachtingen naar sollicitanten duidelijk te maken. Op de receptie van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) heeft Danny Van Assche daar zelf een punt van gemaakt. Hij zei dat negen op de tien werkgevers taal op nummer één zetten. Dat is geen soft skill, dat is een harde verwachting. Je moet de taal kennen. Hij brak een lans om daar soepeer in te zijn omdat je dat toch ook op de werkvloer kunt leren. Dat mag toch niet altijd op nummer één staan. Vandaar dat ik dat discours overgenomen heb, collega Ongena, om gebruikmakend van de enquête te zeggen: kijk, probeer als je mensen zoekt, eens iemand atypisch aan te nemen; daar kan je misschien een betere weg mee afleggen dan je denkt. De krant heeft daar natuurlijk een strenge titel van gemaakt die op Open Bedrijvendag zwaar binnenviel bij sommige bedrijfsleiders, die zich verplicht voelden om te zeggen dat ze toch niet zoveel eisen stellen.

Dus ik denk dat het van twee kanten te bekijken is. Er zijn ook mensen die geconfronteerd worden met sollicitanten die komen om een briefje te laten tekenen als bewijs dat ze daar geweest zijn, maar geen goesting hebben om daar te gaan

werken. Dat is natuurlijk moeilijk om daar mee om te gaan. Maar omgekeerd is er natuurlijk soms ook een probleem. Hoe gaat VDAB daarmee om?

Op alle vacatures die aan VDAB worden doorgegeven, loopt een automatische controle op het al of niet vermeld hebben van jobgerelateerde competenties. Werkgevers worden ook aangespoord om volledig te zijn. U kent de procedures, ik ga ze niet helemaal overlopen. Aan soft skills wordt steeds meer aandacht besteed, maar of werkgevers uiteindelijk kiezen voor personen met soft skills is een beetje de vraag. Het is niet de bedoeling, collega's – en ik denk dat dat ook niet de teneur van jullie vragen is – dat VDAB tussenkomt in het effectieve aanwervingsbeleid van werkgevers. Het is de werkgever die beslist wie hij aanneemt.

Daarmee komen we op de punten van collega Ongena, en daar wringt vandaag nog altijd een schoentje. De werkgever wordt gevraagd om sollicitatiefeedback te geven, maar die moet dat doen door dat zelf in te voeren in de onlinetool Mijn VDAB of door te geven aan de VDAB-bemiddelaar. Je kunt kiezen hoe je dat doet, de onlinetool wordt gestimuleerd. Als een werkgever of een bemiddelaar feedback invoert via de onlinetool, dan kunnen daar een aantal mogelijkheden gekozen worden, bijvoorbeeld 'ik heb die persoon niet aangeworven'. Als je voor die rubriek kiest dan kan je de reden van de niet-aanwerving opgeven. Dat kan zijn: te weinig ervaring, medische problemen, foute attitudes. En er is ook een vrij veld waar je uitleg kan geven waarom iemand niet aangeworven is. Door die onlinetool te gebruiken of te bellen naar de bemiddelaar – de twee zijn gelijk – krijgt VDAB inzicht in de motivatie en de geschiktheid van de sollicitanten. Die is natuurlijk ook van uitermate groot belang. De bemiddelaar kan dan met de feedback aan de slag gaan om gericht kandidaten voor te stellen of om actie te ondernemen naar de sollicitant. Het kan zijn dat er geen goede sollicitant voorgesteld is, het kan ook zijn dat die persoon niet gemotiveerd was. Het kan ook zijn dat die werkgever misschien toch op een vreemde wijze besloten heeft om het niet te doen. Maar zolang die feedback er niet is, varen we eigenlijk een beetje blind.

We zien in de cijfers dat de werkgeverssollicitatiefeedback stabiel is. VDAB zet daar heel veel sensibiliserende stappen. De meeste maandcijfers – ook voor 2021 – schommelen tussen de 2.500 tot 3.500 reacties per maand. Op jaarbasis zaten we in 2020 aan 25.000 reacties. In 2019 waren er 29.000 reacties en in 2018 29.600 reacties. De daling is wellicht covidgerelateerd, 2020 was een vreemd jaar. Maar dat moet eigenlijk een stuk beter. Het is een van de kernopdrachten van VDAB om een veel straffere werknemersbenadering te hebben. Dat vraagt natuurlijk ook feedback van de werkgevers.

Op diezelfde receptie van UNIZO heb ik een aantal werkgevers gesproken, en het was heel positief om hen te horen zeggen dat ze de werkgeversbenadering van VDAB voelen. Ze zeiden dat ze voelden dat ze echt geïnteresseerd zijn in hun verhaal en om goede mensen aan te leveren. Vroeger had men een benadering die sterk gefocust was op de werkzoekende. Maar men beseft dat het even belangrijk is om de verwachtingen van de werkgever goed te kennen om de matching te kunnen doen.

Dan was er de gezamenlijke vraag van jullie beiden hoe je meer aandacht kunt besteden aan soft skills. Een van de doelstellingen van de hervorming van onze IBO was een duidelijke positionering van het instrument als opleidingsmaatregel. De jaren voor de hervorming was een sterke groei merkbaar, maar tegenover die kwantitatieve groei stond de toenemende kritiek dat IBO's ingezet werden voor andere doeleinden, waarbij het opleidingsaspect naar de achtergrond verschoof. Sinds 2018 zien we een daling bij de hoger opgeleiden. De IBO-kandidaten met korte en middengeschoolde scholingsgraad zijn wel nog altijd te vinden en starten nu in verhouding vaker met een IBO. In die zin zit het dus wel goed. De daling van het aantal IBO's was na de hervorming zichtbaar, maar het is geen blijvende trend. Natuurlijk heeft de lockdown wel weer voor problemen gezorgd. Maar ik merk dat

we nu weer volop op het precoronaniveau zitten. We zullen in 2021 met meer dan 10.000 opgestarte IBO's eindigen, en dat is een goede zaak.

En zo ga ik naar de vraag over de soft skills. De IBO is een instrument om competentiekloven te dicht en soft skills aan te leren. Ik vind dat zeer nuttig. Als minister van Werk focus ik mij op de opleidingsmogelijkheden op de arbeidsmarkt zelf. Bij het in kaart brengen en updaten van de competenties per beroep worden de soft skills meegenomen. Op basis van dit beeld wordt het opleidingsaanbod op maat aangepast en uitgezet. Dit geldt zowel voor het eigen als voor het uitbestede aanbod van VDAB. Er worden heel wat goede stappen gezet.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dat was een heel stevig antwoord. Het moet even bezinken.

U zei bij het begin dat de aanwerving van een atypische kandidaat een zegen kan zijn voor een organisatie of bedrijf. Ik heb dat zelf meegemaakt, in een vorig leven. We hebben toen aanwervingen gedaan die iedereen zot noemde. Je creëert daarmee wel een nieuwe invalshoek, een nieuwe manier van denken binnen het bedrijf, die een enorme vooruitgang kan betekenen. Dat is een stuk bewustwording dat we moeten creëren, we mogen dat niet paternalistisch doen door de bedrijven te verplichten om een atypische aanwerving te doen. Op een of andere manier moeten we goede voorbeelden via personen naar buiten brengen. Dat zou een leuke campagne kunnen zijn. UNIZO en Voka, maar ook de vakbonden, zullen daar wel voor openstaan. Ze kunnen iets doen rond atypisch aanwervingsbeleid: wat kan dat meebrengen, wie zijn de 'speciallekes', wat haal je daarmee binnen? Het is echt doodjammer dat goede mensen geen job vinden terwijl er zoveel vacatures zijn. We kunnen daar – zonder paternalistisch te zijn – stappen zetten.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik sluit me aan bij de heer Ronse. We moeten mensen inderdaad kansen geven. We moeten hun de gelegenheid geven om zich te bewijzen. Dat blijft uiteraard, in eerste en enige orde, de taak van de werkgever. Hij of zij zal zelf beslissen over een aanwerving.

Voor VDAB is het cruciaal – ik sluit me daarbij aan, minister – dat ze goede feedback geven. U hebt de cijfers genoemd. Ik heb in het verleden al op die nagel geklopt. De cijfers blijven hangen op 27 à 28.000. Als we dat in detail bekijken, is het dan nog vooral via de VDAB-bemiddelaar dat die feedback is opgevraagd. De spontane feedback van werkgevers ligt enorm laag, dan spreken we over 4000 à 5000 per jaar. Werkgevers moeten misschien iets minder veeleisend zijn, goed, maar dat laten we aan hen. Het is vooral in hun eigen belang dat ze die feedback veel meer geven. Zo helpen ze VDAB veel meer om doelgericht mensen door te sturen, los van het feit dat we zo de motivatie van de sollicitant kunnen inschatten. Misschien moeten we daar ook bijsturen. We moeten daar nog veel meer op inzetten. We moeten de werkgevers duidelijk maken dat het in hun eigen belang is dat ze feedback geven, dat ze dat ernstig nemen. Ik weet dat dat tijd vraagt. Dat is niet altijd gemakkelijk of evident, maar op deze krappe arbeidsmarkt waar het toeleiden van sollicitanten moeilijker is dan vroeger, is het cruciaal om die informatie te hebben.

We moeten aan de werkgevers uitleggen dat een IBO of duaal leren zeer nuttig kan zijn. Dat duaal leren, daar kijken ze kritisch naar. Ik ben nog op Vokastage geweest. Het vraagt zogezegd veel inspanningen, er komt nog een leerkracht bij kijken en dergelijke. We moeten meer inzetten op de IBO en het duaal leren. Zo kan men op de werkvloer zelf de soft skills bij de jongeren vormen. Ik hoop dat er voor die feedbacktool, richting de systemen van IBO en duaal leren, extra inspanningen of campagnes komen. We kunnen alleen maar op die nagel blijven kloppen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het ermee eens. Jullie kunnen ook mijn sidekicks worden. (*Gelach*)

Alejandro is nu jaloers. Hij wil mijn sidekick zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de interprovinciale arbeidsmobiliteit – 62 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik hoop dat ik opnieuw op mijn sidekick Tom Ongena mag rekenen. Uiteraard willen we sidekick van de minister zijn, maar ik weet niet of onze soft skills daarvoor geschikt zijn.

We hebben het in deze commissie heel vaak, en zeker ikzelf als West-Vlaming, over arbeidsmobiliteit. In Kortrijk of Waregem zien we vaak Franse nummerplaten bij bedrijven. Als we met zaakvoerders spreken, zeggen ze altijd dat het veel gemakkelijker is om Noord-Fransen aan te trekken dan mensen uit Henegouwen. Dat is een discussie die we voeren, ten gronde voeren, en dat is goed.

Maar wat we ook zien is dat de arbeidsmobiliteit – en dan moeten we in eigen boezem kijken – in Vlaanderen vrij laag is binnen de provincies. Waar zijn de Limburgers in West-Vlaanderen? We hebben zeer veel vacatures in West-Vlaanderen. Ongetwijfeld, mits wat omscholing, kunnen we wel iets aanvangen met Limburgers – en omgekeerd uiteraard ook, mevrouw Claes. Zelfs misschien met Antwerpenaren, mits een serieuze cursus, kunnen we ook iets aanvangen in West-Vlaanderen, uiteraard ook met mensen uit Vlaams-Brabant. Oost-Vlamingen zijn eigenlijk al gekoloniseerd. Dat betekent dat we daar serieus moeten naar kijken.

De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) berekende dat van alle werkenden in West-Vlaanderen amper 1,2 procent in Henegouwen woont, voor de provincie Antwerpen is dat 1,5 procent. Dat betekent dat er zeer weinig volk uit andere provincies naar West-Vlaanderen trekt, waar er zoveel mooie openstaande vacatures zijn. In Amerika is dat bon ton. Daar legt men gigantische afstanden af als men een nieuwe job kan vinden en verhuist men ook snel. West-Vlaanderen is zo mooi. Waarom doet men dat hier niet zo snel? Ik denk dat we daar nog veel werk hebben. Nu we een West-Vlaamse minister van Werk hebben, is het echt het moment om die bal in doel te koppen.

Wat kan VDAB doen om de arbeidsmobiliteit in Vlaanderen zelf te versterken? Wat zijn de kansen en aandachtspunten? Waar hangt het laaghangend fruit? Hoe kan dat worden aangepakt? Hoe kunnen meer werkzoekenden beter worden toegeleid naar vacatures in een andere provincie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, dank u voor de interessante interprovinciale vraag.

Wat zijn de mogelijkheden? Vandaag speelt de krapte in alle provincies. De spanningsindicator meet de krapte op de arbeidsmarkt. In de provincie West-Vlaanderen

is de spanningsindicator het laagst. Dat is geen goed nieuws, want het betekent dat de krapte daar het hoogst is. We tellen daar slechts 2,18 werkzoekenden per openstaande vacature. Ook in het naburige Oost-Vlaanderen noteren we een lage spanningsindicator, van 3,10. In Limburg bedraagt de indicator 3,26, in Vlaams-Brabant 3,89 en in Antwerpen 4,10. Er werden ontzettend veel vacatures ontvangen, meer dan 326.000 voor alle regio's gedurende de periode oktober 2020-september 2021, terwijl er maar 158.000 werkzoekenden zonder werk in bemiddeling zijn ingeschreven bij VDAB op maandbasis. Er doet zich dus geen situatie voor waarbij grote reserves van werkzoekenden binnen een provincie kunnen worden toegeleid naar een andere provincie. Het is overal in Vlaanderen alle hens aan dek.

Specifiek wat West-Vlaanderen betreft, weten we, op basis van berekeningen van het Steunpunt Werk, dat 86,6 procent van de 15- tot 64-jarige loontrekkenden die wonen in West-Vlaanderen, daar ook effectief werken. Een heel belangrijk deel van de arbeidsplaatsen in West-Vlaanderen wordt dus ingenomen door bewoners uit de eigen provincie. Voorzitter, daarnaast waren er ook 24.552 pendelaars uit Oost-Vlaanderen. Het is niet zo dat alle West-Vlamingen naar Gent trekken. Er zijn er dus ook die van Oost-Vlaanderen naar West-Vlaanderen gaan. Er waren 6430 pendelaars vanuit Henegouwen. Ook vanuit de andere provincies waren er pendelaars richting West-Vlaanderen, maar dat is altijd minder dan 1 procent.

In de andere Vlaamse provincies is er eigenlijk ook weinig inkomende pendel. Collega Ronse, het is wel interessant om dat zo eens te bekijken, naar aanleiding van uw vraag. Van de loontrekkenden die actief zijn in Limburg, woont 86,2 procent in de provincie. Voor Oost-Vlaanderen is dat 82,7 procent, voor Antwerpen 80,6 procent, maar voor Vlaams-Brabant gaat het maar over 59 procent. U kent wellicht ook wel de redenen.

Die grote krapte maakt dus dat er wat minder pendelbewegingen zijn.

In opdracht van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen heeft het Steunpunt Werk enkele maanden geleden een studie uitgebracht over het arbeidspotentieel in de provincie West-Vlaanderen. Ook heeft de POM samen met VDAB initiatieven opgezet om het niet-ontgonnen arbeidspotentieel in de provincie te mobiliseren. Het gaat dan vooral om deeltijdse arbeidskrachten die meer uren willen werken of voltijds werkenden die tijdelijk minder uren presteren als gevolg van economische redenen. We hebben dus gezocht naar het wegwerken van drempels die de toegang belemmeren.

Er is een heel interessant project, genaamd 'Boosting Human Capital in the 21st century' (BHC21), dat innovatieve leermiddelen zoals serious gaming of augmented reality inzet om kortgeschoolden op te leiden voor een job in de maakindustrie. Er is ook het project 'AB Réfugiés', dat anderstaligen met een migratieachtergrond helpt om sneller en beter naar de arbeidsmarkt door te stromen. Er wordt ook een specifieke website ontwikkeld die vacatures uit de VDAB-databank op locatie visualiseert en verduidelijkt wat de mogelijke vervoeropties zijn.

Collega Ronse, VDAB werkt ook 'digital first'. De eerste stap is digitale dienstverlening. Die biedt vacatures aan over heel Vlaanderen en is dus ook al provinciegrens-overschrijdend. Daarnaast is er ook persoonlijke dienstverlening. Die wordt administratief georganiseerd per provincie, maar beperkt zich niet tot de provinciegrens.

Wat VDAB wel doet, is zijn intensieve vacaturewerking vernieuwen om nog meer de focus te leggen op knelpuntvacatures en knelpuntberoepen. Werkgevers kunnen bij het plaatsen van een vacature voor een knelpuntberoep van de optie gebruikmaken om 'gedeeld beheer' aan te vragen. Daarmee verzekert de werkgever zich ook van een persoonlijke opvolging van knelpuntvacatures door VDAB-bemiddelaars. In ruil vraagt VDAB het engagement van de werkgever om zich dan open te stellen voor een heel grote diversiteit aan kandidaten.

Ter conclusie, wil dat zeggen dat mobiliteit in Vlaanderen geen probleem vormt? Integendeel, we zien dat mobiliteit een drempel is voor heel wat werkzoekenden. Zich kunnen verplaatsen is een hefboom om in te kunnen spelen op vacatures. We hebben in het kader van 'Alle hens aan dek' een project gelanceerd om werkzoekenden voor te bereiden op het behalen van een rijbewijs. Zo kan men deelnemen aan opleidingen waarvoor een rijbewijs nodig is, maar men kan zich dan ook makkelijker verplaatsen naar een sollicitatie en naar een concrete werkplek. Ik hoop dat op die manier velen ook de weg naar West-Vlaanderen zullen vinden, maar vooral willen we eigenlijk de mobiliteit in het algemeen ook wat vergroten, al zien we dat heel wat vacatures dus wel worden ingenomen door mensen die veeleer dichtbij wonen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. Eerst een zeer concrete vraag. Een spanningsgraad van 2,18 werkzoekenden in West-Vlaanderen, dat is zot. Dat is eigenlijk bijna geen werkloosheid. Het zou interessant zijn, mochten we eens de spanningsgraad per provincie of streek definiëren op basis van onze nieuwe manier van denken, waarbij we dus niet enkel werkzoekenden opnemen in de spanningsgraad, maar ook mensen die langdurig ziek zijn, ook mensen die met pensioen zijn en nog willen werken. Dan zouden we per provincie misschien nog een ander beeld hebben. Dat zou wel interessant kunnen zijn, want door die spanningsgraad zo te definiëren, gaan we ook meteen mee in de semantiek van het nieuwe VDAB-decreet, namelijk dat niet enkel wordt gekeken naar uitkeringsgerechtigde werkzoekenden. Dat zou dus wel leuk zijn. Dat terzijde.

Ik bekijk het natuurlijk door een West-Vlaamse bril, net zoals u dat ongetwijfeld ook doet, of toch zeker vanuit uw hart. Wij proberen in Kortrijk, en trouwens ook in Waregem, een sterk cultureel aanbod te brengen, we proberen exposities te organiseren, zodat mensen over heel Vlaanderen kunnen zien hoe mooi het is bij ons en dat West-Vlaanderen geen provincie meer is van barbaren – dat is trouwens nooit zo geweest –, maar dat daar echt wel fantastische dingen te beleven zijn. Er zijn zoveel bedrijven die echt op zoek zijn naar ingenieurs, naar projectmanagers enzovoort. Het gaat over fantastische bedrijven, kmo's die groeien. Zo hebben we met Ekopak bijvoorbeeld nu een sterke beursgenoteerde speler.

Ik denk dat het goed zou zijn om op West-Vlaams niveau een forse campagne te voeren om mensen te overtuigen om naar onze provincie te verhuizen om die economische motor, dat vliegwiel dat nu toch wel aangetrokken is, van voldoende brains te kunnen voorzien. Dat hoeft ook niets te kosten, ik denk dat onze kmo's die campagne zelf zouden kunnen en willen financieren maar ook steden en gemeenten zullen zich daarachter scharen. En nu volledig met mijn West-Vlaamse pet, minister, wil ik u zeggen dat ik altijd bereid ben om zoiets samen met u uit te werken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, ik ben zeker bereid om eens te kijken wat we kunnen doen om die langdurig zieken meer in beeld te brengen, maar ik zou altijd de twee blijven doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de invloed van corona op arbeidsmarkttransities – 64 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het Steunpunt Werk heeft een studie gedaan. Die studie was niet zo positief, in die zin dat de uitstroom uit beroepsactiviteiten naar niet-beroepsactiviteiten is gestegen. En er zijn weinig niet-beroepsactieven die richting werk zijn gestroomd. Corona heeft daar uiteraard iets mee te maken maar deze studie moet toch wat alarmbellen doen afgaan

Minister, welke lessen trekt u daaruit? We willen niet-beroepsactieven sensibiliseren en stimuleren, verleiden eigenlijk om aan de slag te gaan, maar we zien dat die instroom naar werk het afgelopen jaar is afgenomen. Is er volgens u vandaag een kentering nu de arbeidsmarkt opnieuw aantrekt? Wanneer de afstand tot de arbeidsmarkt groter wordt, stellen we vast dat het matchingsproces op een zeer krappe arbeidsmarkt complexer is geworden. Hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, ik heb het recente artikel van het Steunpunt Werk over de invloed van corona op arbeidsmarkttransities gelezen. Eerst en vooral stel ik vast dat we er met de Vlaamse en federale steunmaatregelen in grote mate in geslaagd zijn om de negatieve impact van de coronacrisis op de arbeidsmarkt te beperken. De economie trekt intussen weer flink aan, en de krapte op de arbeidsmarkt is helemaal terug van weggeweest. Tegelijk moeten we vaststellen dat een aantal kwetsbare groepen zoals kortgeschoolden, jongeren en personen met een migratieachtergrond, die het voor de coronacrisis ook al moeilijker hadden om duurzaam aansluiting te vinden met de arbeidsmarkt, het extra moeilijk hebben. Dat hangt in sterke mate ook samen met de vaststelling dat personen in deze kwetsbare groepen ook nog eens oververtegenwoordigd zijn in die sectoren die zwaar getroffen werden tijdens de coronacrisis, zoals de horecasector, de luchtvaartsector enzovoort. Veel vaker dan gemiddeld worden zij met tijdelijke of interimcontracten tewerkgesteld.

De analyse van het Steunpunt Werk sterkt mij in de klemtonen die ik vandaag leg en in de beleidsinitiatieven die ik vandaag neem om maximaal te gaan voor 80 procent werkzaamheidsgraad tegen 2030. In het akkoord van het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) 'Iedereen aan boord' lag de klemtoon specifieke focus op het bieden van kansen aan de potentiële arbeidsreserve, met een belangrijke focus op niet-beroepsactieven. Ook in daaropvolgende VESOC-akkoord, 'Alle hens aan dek', van december 2020, hebben we samen met de sociale partners impactvolle acties uitgewerkt.

Maar natuurlijk is het van belang dat, eenmaal mensen zich op de arbeidsmarkt bevinden, we ze daar ook houden en zo de vervroegde uitstroom vermijden. Dus moeten we leren om duurzame loopbanen te ontwikkelen. Dat is een superbelangrijke doelstelling, waar je zeer, zeer hard aan maatwerk moet doen. Wat kan daarbij helpen? Werkbaar werk, opleiden en levenslang leren en het stimuleren van werknaar-werktransities. Daarover hebben we het in deze commissie al uitgebreid gehad.

Uw tweede en derde vraag komen een beetje te vroeg, omdat de relance nog volop bezig is. Voor 2021 zijn er nog geen definitieve jaarcijfers in verband met de transitie in en uit de inactiviteit beschikbaar. Zodra ze er zijn, zullen wij daar analyses

aan koppelen. We kunnen wel met behulp van de datareeks rond 'Transities op de arbeidsmarkt' van het Belgisch statistiekbureau Statbel gegevens voor het tweede kwartaal van 2021 vergelijken met eerdere periodes. Ik zou daar persoonlijk voorzichtig in zijn. Ik geef u iets mee, maar ik schrijf met voorzichtig krijgt.

Voor het tweede kwartaal van 2021 liggen de cijfers weer helemaal in lijn met de precoronaperiode. 10,3 procent van de inactieven uit het tweede kwartaal van 2020 was een jaar later aan de slag, wat in lijn ligt met de cijfers uit 2019 en 2018. 5,8 procent van wie in 2020 werkte, was een jaar later inactief, wat wel nog iets hoger ligt dan de precoronacijfers. Ook in eerdere tijden van krapte was het een uitdaging om niet-beroepsactieven toe te leiden richting de arbeidsmarkt. Het is wel van belang hier mee te geven dat het gaat om kwartaalcijfers. We kunnen dus nog niet in detail focussen op kwetsbare groepen. Om te bekijken of de huidige inspanningen voldoende zijn, hebben we de jaarcijfers nodig.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het zou vooral interessant zijn op het moment dat we de jaarcijfers hebben om daar dan een gedachtewisseling over te houden. Daarom laat ik het hierbij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de STEM-agenda 2030 – 173 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Door de digitalisering en de technologische ontwikkelingen zijn werknemers die beschikken over de STEM-competenties (Science, Technology, Engineering and Mathematics) fel begeerd en gezocht. We kennen allemaal de grote uitdagingen van de sterk veranderende arbeidsmarkt door onder meer de Green Deal, de circulaire economie en de energietransitie. Jobs zullen verdwijnen en grondig veranderen. Het staat buiten kijf dat de STEM-profielen binnen alle sectoren aan belang winnen. Daarbij viseert men niet alleen de jongeren, ook de huidige werknemers hebben er alle belang bij om de STEM-competenties bij te schaven.

Om ons voor te bereiden op de ingrijpende transitie werd de STEM-agenda 2030 goedgekeurd. Dat plan wil de komende tien jaar een verhoogde instroom in STEM-opleidingen en -loopbanen realiseren, meer STEM-specialisten klaarstomen en de STEM-competenties in de samenleving versterken. Dat wil men doen door bestaande initiatieven, beleidsagenda's en ecosystemen te verbinden.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft een advies over de STEM-agenda 2030 gepubliceerd. Daarbij komt men tot de conclusie dat het plan urgentie en ambitie mist. Het plan moet verder worden uitgewerkt en bovendien meer aangeven waar we naartoe willen. Het moet met andere woorden een kompas zijn en richting geven. Dat kan door concrete doelen te formuleren, de in- en uitstroom naar STEM-opleidingen en -functies te verbeteren, en levenslang leren aantrekkelijker te maken door een ruim en flexibel opleidingsaanbod. Tot slot moeten de resultaten worden gemonitord via realistische indicatoren. Kortom: het gaat over meer samenwerken, versnellen, verdiepen en meer resultaten.

Minister, wat is uw standpunt ver het SERV-advies over de STEM-agenda 2030? Welke verbeterpunten ziet u als minister? Wat zult u doen om tegemoet te komen

aan de opmerkingen en aanbevelingen van de SERV? Op welke manier en volgens welke timing zult u de STEM-agenda 2030 verfijnen en verdiepen? Hoe wordt de STEM-agenda 2030 opgevolgd en hoe worden de resultaten geëvalueerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het advies van de SERV is een waardevolle inbreng voor het verder uitwerken van de STEM-agenda. Het erkent het belang van STEM-competenties en maakt de koppeling naar de transitie waar we voor staan. De vraag om advies was gefocust op de ambities die geformuleerd zijn, en die worden mijns inziens wel aanvaard.

Ik kijk heel erg uit naar de adviezen die de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VLARIO), het STEM-platform en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) zullen afleveren. Deze adviezen verwacht ik tegen eind oktober 2021. Daarna kunnen collega Ben Weyts en ikzelf de aandachtspunten vanuit de verschillende invalshoeken meenemen in de verdere uitwerking.

Ik kan wel al ingaan op een aantal vragen die de SERV nog heeft met betrekking tot concretisering. Het is ook logisch dat de SERV die vragen stelt. De agenda is sowieso een strategie op lange termijn en de concretisering gebeurt dan ook voor een deel in de actielijsten die tweejaarlijks worden opgesteld. Die concretisering zal gebeuren in samenwerking met de adviesraden zoals de SERV.

Met het advies van de SERV kan ik zeker aan de slag om de STEM-agenda verder te concretiseren. Ik nodig de SERV ook uit om creatieve ideeën ter zake zeker ook te delen. Voor de opvolging van de STEM-agenda ga ik in overleg met de adviesraden via het raadgevend comité over de actielijst en een indicatorenset die nu in opmaak is om de STEM-agenda te concretiseren. Zowel de actielijst als de indicatorenset wordt tweejaarlijks voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Daardoor zijn we in staat om, als dat nodig is, ook bijkomende initiatieven te nemen.

Uiteraard is het aantrekkelijk maken van STEM-beroepen een collectieve verantwoordelijkheid, zeker nu de krapte op de arbeidsmarkt zo groot is en er heel wat roep is naar technisch geschoold personeel. We ondernemen, zoals u weet, heel wat acties, maar het is ook van belang om samen met de werkgevers, de onderwijs- en de opleidingsverstrekkers de krachten te bundelen, om zo elk talent maximaal te enthousiasmeren voor het volgen van een STEM-opleiding of een STEM-beroep. Dit is mijn voorlopig antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Als er een pad wordt uitgetekend is het belangrijk om te weten waar we naartoe willen. Als we weten waar we naartoe willen, moeten we ook bepaalde keuzes maken. Dan is de vraag: waar leggen we de lat? Gaan we ze iets hoger leggen of gaan we ze iets lager leggen? Wanneer en op welke manier bereiken we dan het best de doelen? De indicatorenset moet geëvalueerd worden, en ik ben blij te horen dat u dat tweejaarlijks doet. We moeten de ambities natuurlijk ook aftoetsen met de realiteit, maar dat mag ons niet verhinderen om ambitie te tonen.

De oproep van de SERV is interessant. Het is ook interessant om die hier in de commissie te bespreken. Als we meer mensen willen overtuigen om voor de STEM-richtingen te kiezen, gaan we op verschillende sporen moeten werken. Ik weet dat dat niet evident is. Dat staat ook beschreven in het actieplan. Het gaat over jongeren enthousiasmeren. Ik denk dat het nog veel moeilijker is om de werknemer te motiveren om zijn blik te verruimen en ook voor die STEM-profielen en competenties te kiezen. Het is sowieso al een uitdaging om de jongeren te overtuigen, maar laten we ook de werknemers en de werkzoekenden meenemen in dit plan.

Ik zei het al in de vraagstelling: we moeten vooral de werknemers overtuigen dat de jobinhoud verandert en dat het geen zin heeft om bij de pakken te blijven zitten. Als ik het zo mag zeggen: we zijn soms een raar beestje. We beseffen pas dat we moeten veranderen of actie ondernemen als het al vijf na twaalf is. Dat moeten we voorkomen. We moeten vooral inspelen op die groep.

Als we de verschillende groepen zoals de jongeren, de werknemers en de werkzoekenden willen motiveren en daarvoor op verschillende beleidsdomeinen werken, hoe gaan we dat dan voldoende tastbaar kunnen maken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik was aanwezig in de commissie Onderwijs en heb het antwoord op de vraag, minister, niet gehoord. Excuus daarvoor. Maar ik heb nog een extra vraag die aansluit bij de vraag van collega Claes.

Hoe kijkt u naar de oproep voor een Vlaams STEM-expertisecentrum? Vlaamse ondernemers pleiten ervoor om zo'n expertisecentrum op te richten om door een betere coördinatie van alle initiatieven rond STEM meer resultaat te kunnen boeken.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega's. We hebben hier heel interessante vragen gehad over soft skills en de waarde van 'op tijd komen'. *(Gelach)*

Nu zitten we aan de interessante STEM-vraag. Collega Claes, ik heb in de vorige legislatuur sterk ingezet op STEM, samen met toenmalig minister Muyters. Dat is zelfs actief opgenomen in de eindtermen. De resultaten zien we natuurlijk pas op langere termijn. Ik wil bij dezen een brugje maken naar een heel bijzonder moment deze week. Françoise Chombar heeft aan de KU Leuven een prijs gekregen voor haar baanbrekend werk, niet alleen als baas van Melexis, waarmee ze de chiprevolutie in Vlaanderen mee veroorzaakte, maar ook als voorzitter van ons STEM-platform. Ze heeft niet alleen jongeren gemotiveerd voor technische opleidingen, ze heeft ook meisjes daartoe gemotiveerd. Dat was dus zeer belangrijk en zeer terecht.

Mevrouw Vandromme, ik begrijp uw vraag, maar ik denk dat we die eens moeten voorleggen aan ons STEM-platform. Daar hebben we alle expertise samen. Als we iets extra's zouden doen, zou ik dat graag met hun instemming doen.

Gisteren was ik met een klas uit Blankenberge op stap met Voka. Het ging onder andere over duurzaamheid. Het zijn jongeren uit wetenschappelijke richtingen. Ik merkte dat ze zeer gevoelig waren voor succesverhalen in Vlaanderen. Ik heb bijvoorbeeld verteld over bedrijven in West-Vlaanderen – ook in andere provincies – die sportvezels recycleren. Ook in die sector kan men totaal circulair werken. Dat wekte interesse op. Ik denk erover na om nog veel meer te gaan werken met rolmodellen die het maken en baanbrekend werk verrichten inzake duurzaamheid in Vlaanderen. De jongeren kijken daarnaar op. Ze willen in hun voetsporen treden. We zullen die piste in de komende maanden verkennen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): In het advies wordt ook gewaarschuwd voor de komende 15 jaar, waarin men zo'n 30.000 talenten zal zoeken voor de energie-intensieve industrie.

We moeten de jongeren prikkelen en laten zien dat die technische opleidingen en beroepen geen ver-van-hun-bed-show is. Ik denk aan de lucht- en ruimtevaart. Het lijkt misschien wat ver, iets van op tv, iets dat moeilijk haalbaar is of onrealistisch, maar door voeling te krijgen en in contact te komen met zulke dingen, geraken meer mensen overtuigd om toch voor die technische beroepen en profielen te kiezen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.